

La Pelleria

Jordi Guiu i Mesa

*President del consell d'administració de
Tenería Moderna Franco-Española, SAL*

QUÈ ÉS UNA EMPRESA D'ADOBS?

ot i que a la nostra ciutat tothom coneix la Pelleria i sap que treballa en pells, crec que una succinta explicació del que és una empresa d'adobs pot ajudar a entendre-la millor.

Fa mil·lenis que l'espècia humana domina l'agricultura i la ramaderia. Domesticar els animals ens va proporcionar la força de treball, la carn, la llet, la llana i, a la fi, amb la mort de l'animal, les pells. Cinc han estat els mamífers que al llarg de la història l'home ha domesticat com a font de recursos alimentaris: vacum, equí, oví, cabrum i porcí. L'equí ha anat desapareixent progressivament, sobretot a partir de l'aparició del motor d'explosió; del porc, per cultura, la pell ha tingut una altra utilitat: s'ha menjat. Han estat tres, doncs, les espècies domèstiques que han proporcionat pell a la indústria: el vacum, l'oví i el cabrum. Aquestes pells han estat, bàsicament, la primera matèria de la Pelleria.

Una altra consideració que també és important a la nostra indústria, és que, a diferència de la majoria, el preu de la primera matèria no depèn de l'oferta i la demanda. La matança d'animals mai depèn de la demanda de pells sinó de la del producte principal, ja sigui la carn, llet o llana, per a la qual s'ha criat. En poques paraules, pot haver-hi una crisi brutal a la indústria i que no baixi el preu de les pells, o al revés. Un altre factor que s'ha de tenir en compte és que el cuir, un cop conservat, és a dir, salat o adobat, pot tenir la consideració de valor refugi, sobretot en temps de crisi. Què vol dir això? Doncs que, per raons alienes al negoci, la nostra primera matèria és extremadament cara, i el negoci esdevé, si no impossible, molt complicat i necessita una gran quantitat de capital circulant, impossible de cobrir amb fons propis.

Entrem, sense més espera, a explicar la història de la Pelleria.

ORÍGENS

Un francès, Octavi Lecante, apareix a Mollet el 1897 i munta una petita empresa d'adobs de pell de be. La finca original és de 2.885 m² i el negoci va bé ja que, en pocs anys, compra finques per un total de 40.000 m² més, totes situades, bàsicament, als solars on avui hi ha l'empresa.

Per què un francès i per què a Mollet? No és fàcil respondre aquesta pregunta i potser no hi ha una resposta única, sinó un conjunt de factors. En qualsevol cas, avancem uns quants elements: un sector molt madur a França i tecnològicament poc desenvolupat a Espanya; abundància d'aigua, vital per adobar pells; una excel·lent matèria primera —la pell espanyola ha estat i és d'excel·lent qualitat—, bones comunicacions per ferrocarril i per mar, i, finalment, mà d'obra abundant i barata.

El 1911 Lecante s'associa a una empresa francesa "Anciens Établissements A. Combe et Fils" i amb un capital d'un milió de pessetes funden "Teneria Moderna Franco Española, SA". Lecante es dedica a la gestió i Combe, que és el soci majoritari amb un 52% del capital, ocupa la presidència. Dos homes de confiança de Lecante, Marechal i Sartiaux, ocupen els llocs de vicepresident i secretari, amb un 4% del capital cadascun d'ells.

Els fundadors de la Teneria Moderna Franco-Española (1912).

L'empresa que neix és totalment francesa, amb seu social a París, que és on es reuneix normalment el Consell d'Administració (fan les actes en castellà i en francès), i amb un creixement fulgurant: el 1913 ja té més de 400 treballadors i, de la mà de Come, exposen per primera vegada a Gant.

La plantilla de l'empresa (1913)

DURANT LA PRIMER GUERRA MUNDIAL, LA PELLERIA MADURA RÀPIDAMENT

Amplià la fabricació de cabrum, de vegades en competència amb l'empresa mare francesa; creà l'article més carismàtic de la història de l'empresa: la "molleta", un be per a la fabricació de calçat. Comprà als senyors Moretó els locals de la farinera, on avui hi ha Lefa. Va vendre terrenys a la companyia ferroviària per aconseguir un moll de càrrega; instal·là una xarxa especial de telèfon Mollet-Barcelona (no sabem si va ser la primera) i va conèixer la conflictivitat social, entesa com l'enfrontament entre obrers i empresaris, nova al Mollet de 1917. Té com a particularitat que, malgrat que hi havia raons pròpies que la sustentaven (les condicions de feina de l'època i les de l'adob, que eren dures), apareix a l'empara de les grans vagues de Barcelona (La Canadenca) i de la conjuntura internacional (la revolució russa). És a dir, hi ha un moviment obrer organitzat, reivindicatiu i fortament entroncat al seu entorn social, constant durant tota la vida de l'empresa, fins i tot en èpoques més difícils. Aquesta és una de les

raons fonamentals que va permetre, a finals dels vuitanta, sortir d'una de les pitjors crisis mitjançant la presa de la major part del capital de l'empresa per part dels treballadors, o de sortir d'una brutal guerra civil amb unes instal·lacions pràcticament indemnes.

A nivell més concret, aquell temps significà que els magatzems i despatxos es van traslladar a Barcelona i que es va negociar amb Govern Civil l'obertura d'una caserna de la Guàrdia Civil. L'empresa va cedir uns locals que van complir aquesta funció fins que, a principis dels noranta van ser venuts a l'Ajuntament, on actualment hi ha el Museu Abelló.

Llavors, Teneria Moderna era una de les empreses d'adobs més grans d'Espanya, eficient, internacionalitzada i, en aquestes condicions, fa front a la convulsa postguerra europea.

ELS ANYS VINT

Per entendre l'evolució de la Pelleria els anys vint, convé citar a grans trets quina era la situació a l'Europa de l'època: caiguda brusca del preu de les primeres matèries, sobretot de les considerades d'interès bèl·lic, entre elles, el cuir. Crisis demogràfiques brutals, tant a causa de la pròpia guerra com a les pandèmies (la coneguda com a grip espanyola va causar tantes morts com la pròpia guerra civil). Crisis financeres de les potències fins llavors dominants; ocàs dels imperis i desplaçament del poder polític i econòmic cap a Amèrica; pau venjativa i impossible sobre les potències vençudes; aparició d'un nou model social a la llunyana Rússia. Tot això, acompanyat de polítiques econòmiques autàrquiques, d'una gran volatilitat de divises i d'una gran conflictivitat social.

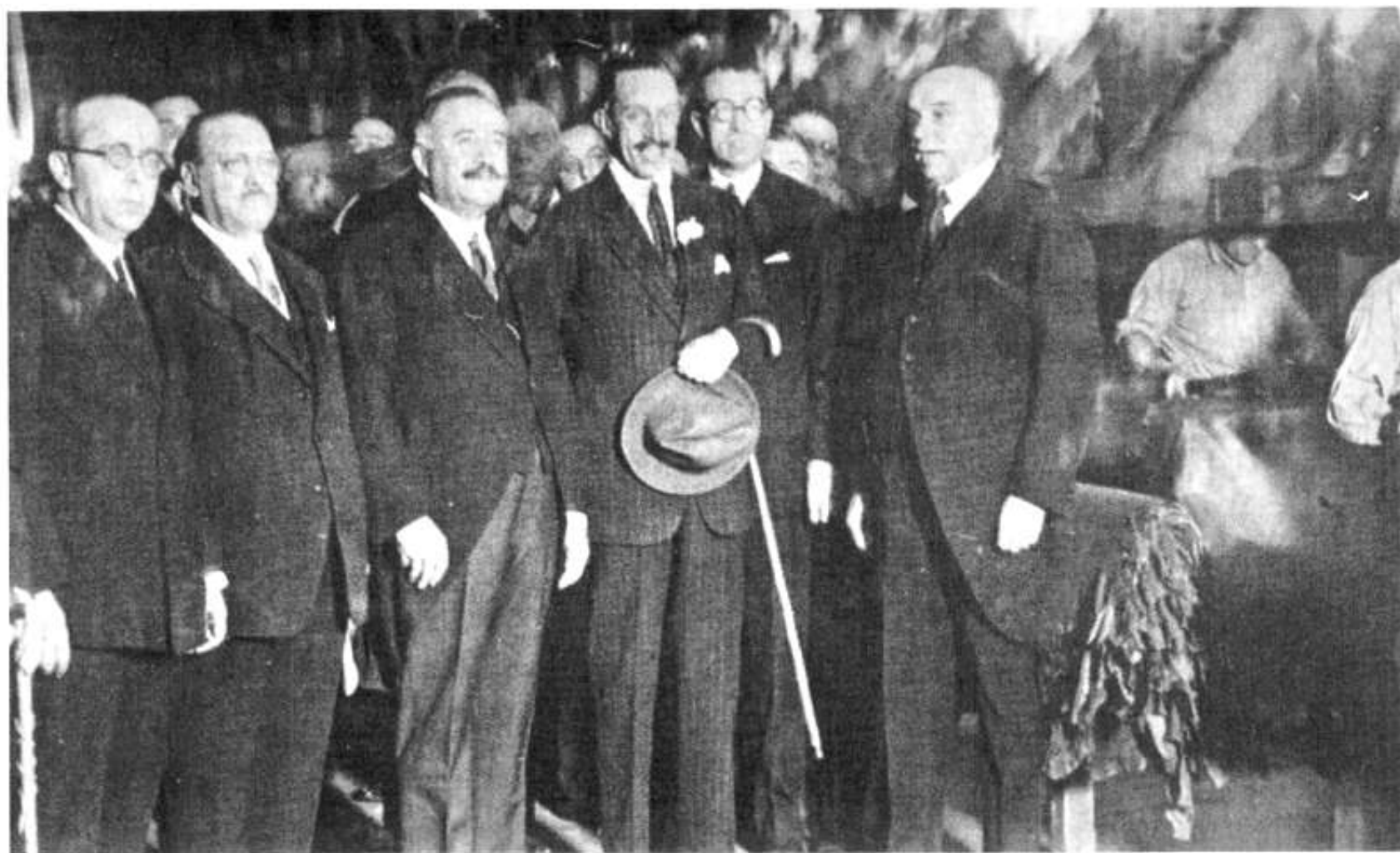
La crisi de Teneria va ser immediata. El 1919 es va ampliar el capital a quatre milions de pessetes; el 1920 hi va haver pèrdues per primera vegada. La política econòmica de l'època és magistral: la pesseta es revaloritza davant de les monedes europees; es prohibeixen les exportacions per "protegir el mercat interior"; les mercaderies que Teneria tenia als dipòsits europeus, sobretot a Londres i París, es devaluen brutalment.

Llavors s'adopten dues mesures que, com veurem posteriorment, canvien totalment l'empresa. Primer, l'emissió d'obligacions amb garantia hipotecària a 30 anys per valor de 5 milions de pessetes, emparades pel Banc Urquijo Català (BUC). Segon, la creació d'un

compte especial de fluctuació de preus de mercaderies i canvis. Les pèrdues que presentés aquest compte, eren assumides pel propi Lecante; la impossibilitat d'afrontar-les acabà, finalment, amb la seva sortida de l'empresa, en un ambient enrarit als seus òrgans de govern durant molts anys. Tanmateix, el més important va ser l'aparició en escena del BUC, que significà d'immediat el trasllat de la seu social de París a Barcelona i l'entrada, per primer cop, d'accionistes espanyols al govern de la societat: Trías Ronquier.

El 1923 la situació era molt precària. Es començava a fabricar vacuum com a alternativa i, com que sempre plou sobre mullat, una brutal sequera i la conseqüent falta d'aigua, obligà a reduir la producció en un 30%. El 1924 es van liquidar els estocs de París i de Londres, amb pèrdues de 2,6 milions de pessetes, que assumí Lecante.

Els anys següents la crisi s'aguditza. Hi ha enfrontaments entre els socis francesos i els espanyols. Dimiteix Combe com a president, augmenta l'endeutament amb el BUC i el 1927 s'arriba a una situació límit que sembla abocar al tancament de l'empresa. Què va passar que va sobreviure? Examinant la documentació que coneixem, no sembla que hi hagi raons econòmiques o de mercat que recolzin la nova inversió, més aviat sembla que hi ha raons polítiques i socials. El cert és que, en el pitjor moment de la seva història, el rei Alfons XIII visita la planta, acompanyat dels socis francesos i els caps del BUC, i

Visita del Monarca Alfons XIII (1927).

el 1928 es tira endavant una complexa operació financera que va suposar una primera reducció de capital en un 60% i una nova ampliació de 5 milions de pessetes. Amb aquestes mesures la majoria del capital queda en mans del BUC, i entraren al Consell d'Administració prohoms de la burgesia catalana de l'època: Coll, Trías, Sedó, Escalas, Domínguez, amb la presidència de Damià Mateu i Bisa.

Sembla que la Pelleria era una empresa puntera a l'Europa de l'època, amb més de 800 treballadors, important en el teixit industrial català i, malgrat tot, ben gestionada. De la magnitud de les dificultats de l'època destaquem que el 1925 l'empresa va posar en venda els seus locals del passeig de Gràcia de Barcelona però no es van vendre fins al 1942; no es volien malvendre però, certament, tot i necessitar-ho vitalment, no es va aconseguir fer-ho abans. Comparem-ho amb la situació actual, o amb qualsevol situació dels darrers anys.

L'ETAPA DEL BUC

Comprèn un període de disset anys, del 1928 al 1945. Fins al 1936, la situació econòmica era extremadament caòtica, no només a Espanya sinó també a Europa. Els problemes de fluctuacions de moneda, en general amb una pesseta revaloritzada, es mantenen. L'empresa és poc competitiva en mercats internacionals, el mercat local només accepta productes molt econòmics. A això s'hi afegeix la conflictiva situació política que hi havia a Espanya, que d'immediat es tradueix en conflictivitat laboral a l'empresa. A l'etapa francesa, els directius era adobadors i el cervell era fora. A l'època del BUC, els directius són financers i empresaris posats pel banc. El conseller delegat que substituï Lecante el 1929 era Fèlix Escalas, que després va ser president de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació. L'empresa era quelcom que els havia caigut al damunt i que havien de tirar endavant, a la qual cosa es dediquen amb militant dedicació però, de fet, els és aliena. Les reunions del Consell d'Administració es fan a la seu del BUC i ens consta que durant llargs períodes, sense remuneració. Potser era l'única solució tenir un banc al darrera que els permetés aplicar polítiques financeres sofisticades —per exemple, es cobrien les fluctuacions de moneda, que afectaven tant les primeres matèries que s'importaven com les pells situades als dipòsits a l'exterior, com compres de moneda estrangera; això feia que el menyscapte de moneda que poguessin tenir per les diferències de canvis, fossin assumibles. Tanmateix, la poca feina minà els recursos de l'empresa fins al punt que, el 1936 i després de diverses reduccions de personal i de jornada, es planteja

la paralització total de la fàbrica. Pel que fa als sindicats, la situació és radical i complexa; el sindicat dominant és la CNT. Hi ha, també, sindicats grocs, sobretot a les oficines i entre els comandaments intermedis, durament enfrontats. La política de la Generalitat era crear tribunals d'arbitratge que, en general, miraven d'acostar posicions i mitigar fins on podien els enfrontaments, però no ho aconseguiren. Totes les tensions que es vivien a la societat es reproduïen a l'empresa. Les grans vagues del 34 a Astúries (també a Catalunya), la proclamació de l'Estat Català... significaren duríssimes vagues a l'empresa.

A principis de 1936 mor Damià Mateu, el president de Teneria, i comencen a dimitir prohoms del Consell: primer Fèlix Escalas, després Santiago Trias, Ignasi Coll, Lluís Lledó... Semblava que abandonaven l'empresa a la seva sort. Es treballava amb un terç de jornada i cap companyia d'assegurances volia renovar "l'Assegurança d'incendi i motí" (aquest era el nom de l'assegurança).

ESCLATA LA GUERRA CIVIL¹

Aquest és el moment de presentar Francesc Pallarés i Corberó, personatge capital durant més de mig segle a la història de l'empresa. Pallarés apareix el 1928 com a secretari del Consell imposat pel Banc, després d'entrar a treballar com a simple meritori, lloc que ocupà fins que morí l'any 1979. Home honest fins al moll de l'os, va anar escalant posicions a l'empresa i a la societat catalana de l'època.

Era important introduir Pallarés aquí perquè va ser l'interlocutor de l'empresa el 1936. Quan es creà el Comitè obrer i de control, ell fou el que durant la guerra, després de passar a la zona nacional l'octubre, representà "l'empresa nacional".

Durant la guerra, l'empresa va viure dues realitats. El Comitè obrer i de control intentà que l'empresa fos cedida unilateralment; la direcció s'hi negà i es va exiliar (els que pogueren). L'empresa "republicana" va intentar, sense èxit, aconseguir recursos del Banc d'Espanya per poder treballar amb normalitat. La majoria de la cabana es trobava a la zona nacional, cosa que dificultava l'aprovisionament de primera matèria "per canvi". Per fi, després de ser col·lectivitzada, el 1938, amb la presa per part dels nacionals de les centrals elèctriques del Pirineu occidental, acabà paralitzant-se.

L'"empresa nacional", l'exiliada, intentà, i ho aconseguí, que els dipòsits de pell acabada que l'empresa tenia a Europa, no arribessin

a Mollet i van romandre a l'espera que fossin reclamats posteriorment. Com a unitat productiva, l'empresa no va patir danys. Pel que fa als danys humans, un apoderat i dos encarregats van morir a principis de la guerra per "ajustaments de comptes". No tenim notícies d'obriers morts al front. A la postguerra es va afusellar un dirigent de la CNT, i, tot i que després de la guerra hi van haver depuracions, sembla que van ser més qualitatives que quantitatives.

A la fi hi havia una empresa intacta, una direcció "la nacional, la continuista, la guanyadora" i un mercat captiu. Calia mà d'obra especialitzada, que se'n tenia, estava domesticada, era barata i això permetia ser generosos.

L'EMPRESA DE LA POSTGUERRA

Torna l'antiga direcció. Escalas i Trias reapareixen en el Consell en representació del BUC. Pallarés passa a ser administrador. Es comptabilitzen les pèrdues del període de la guerra en 1,7 milions de pessetes, que no sembla excessiu, i s'assumeixen els deutes; bàsicament els venciments de bons amb garantia hipotecària que, d'acord amb Hisenda i amb els creditors, es comencen a pagar el 1941. A l'estranger, durant la guerra, han vetllat pels interessos de Teneria, Pallarés, Trías i un personatge sinistre, Humberto Chianera, un italià que el 1942 participà en un frau d'una importació d'oli de balena de Portugal; la llicència d'aquesta importació anava a nom de Teneria i l'oli mai arribà. Chiarena, que aleshores tenia poder, els utilitzà per desviar-los, o al mercat negre o a les potències de l'Eix. El cert és que els britànics van demanar amb insistència que s'aclarís el tema i van dificultar molt altres importacions —era difícil obtenir llicències— de productes químics, sobretot sals de crom, producte imprescindible per adobar, la importació del qual només podia venir de les potències aliades.

Acabada la guerra, la fàbrica, després de dos mesos de posada a punt, entrà de nou en funcionament. Presidia la societat Josep Maria Domínguez Miralles. La dècada dels anys quaranta és la de l'autarquia i la de les carències: de la força elèctrica, de primeres matèries (el 44 apareixen les quotes per comprar pell), dels productes químics, i de salaris que són de subsistència. Però, d'altra banda, hi ha feina i es guanyen diners. En definitiva, per molt malament que vagin les coses, s'han de comprar sabates i per això cal pell i, en definitiva, Teneria és una gran empresa amb la capacitat de producció intacta, una

direcció organitzada i un banc al darrera. N'hi havia poques en aquestes condicions.

EL PACTE MENDICOUAGUE-VILLALOBOS-GANCEDO

El 1945 es ven l'empresa a un grup d'inversors del sector del cuir liderat per Pedro Mendicouague, adobador de Santander; entren José Villalobos Casado, recol·lector originari d'Astúries, José García Rubio i Alvaro Alonso, representants de Rodríguez Gancedo y Rubio, antics clients de l'empresa i propietaris d'importants botigues minoristes de calçat. Continua en el Consell d'Administració Fèlix Escalas i, amb Francesc Pallarés, que passa a director general, mantenen els antics lligams i compromisos de l'empresa. Aquest grup, amb participacions de, si fa no fa un 30% cadascun, lidera l'empresa fins a finals dels vuitanta. A més de la compra-venda d'accions, l'operació es completa amb una ampliació de capital de set milions de pessetes per liquidar deutes amb el BUC. S'emet una nova emissió d'obligacions de deu milions a trenta anys. El capital social final és de 16 milions.

Els anys següents s'inicia un procés de modernització de maquinària i d'autosuficiència motriu per ser més independents, ja que els problemes de subministrament elèctric generen constants alts i baixos de producció. La marxa econòmica de l'empresa és bona, ja que tot i que la política econòmica del país és errant —es tornen a liberalitzar preus, tornen a aparèixer quotes—, el mercat espanyol és un mercat captiu on hi ha més demanda que oferta. Aquesta situació es manté fins al 1948. Aquest any, la crisi d'Espanya s'aguditza, la petita liberalització —econòmica, és clar— genera inflació i especulació i, pel que fa a la política, l'aïllament és total. A més, l'any 1949 és un any extremadament sec. A la Teneria es van construir nous pous i pulmons d'aigua; fins i tot la producció es va adaptar a les disponibilitats d'aigua. (El 1949 havia esclatat la caldera i havia mort el treballador Manuel Revilla). La crisi va durar fins al 1950.

LA DÈCADA DELS CINQUANTA

Hi ha grans carències. La primera matèria va quedar devastada per la sequera fins al punt que s'autoritzaren importacions de pell i, és clar, de carn, d'Argentina. És una època inflacionista, ja que l'aïllament polític i econòmic, la poca inversió i una climatologia adversa (l'onada de fred del 56) llastren qualsevol possibilitat d'arrencada econòmica,

que no finalitza fins al Pla d'Estabilització dels anys seixanta. A l'empresa, el temporal es trampeja bé. Es comença a exportar, de manera important, als EUA, tot i que la contínua pujada de la primera matèria obliga a successives ampliacions de capital. Un fet remarcable és la falta de mà d'obra, causada per la progressiva industrialització de Mollet i dels voltants. Tan fortes eren les carències de l'època que les autoritats van pressionar molt perquè l'empresa construís habitatges per als emigrants. Teneria va comprar terrenys i va plantejar la construcció de 133 habitatges; el tema va durar més de quatre anys i al final, el 1961, per divergències amb l'Ajuntament amb la revisió del Pla Urbanístic de Mollet, es canvià la política per la de concessió als treballadors que ho demanessin de préstecs a llarg termini, amb baix o nul interès.

Sortida de la fàbrica (dècada de 1950)

És constant la preocupació per millorar la productivitat de l'empresa. Per això, es fa un viatge als EUA i es participa en diverses iniciatives del Ministeri de Treball espanyol, que culminen amb la creació d'una Oficina de mètodes i temps. El 1958 es proposa la creació d'una empresa independent per regenerar el cuir en locals destinats a la fabricació de sola; el procés culmina el 1961 amb el naixement de Lefa, primer en règim de lloguer i, després dels vuitanta, amb la compra de les instal·lacions. Tot i que en principi l'accionariat era molt similar, sempre va funcionar com una empresa independent.

LA DÈCADA DELS ANYS SEIXANTA

Es planteja per primera vegada la construcció d'una depuradora. Tot i que els primers contactes amb la Confederació Hidrogràfica del Pirineu Oriental daten del 1952, fins a principis del seixanta no es fa front al tema amb decisió. D'altra banda, la construcció de l'autopista –i, amb això, el pont de la carretera de Badalona–, esmicola l'empresa, que queda dividida en dues i perd importants parcel·les de terreny; entre altres, les naus de recepció de pells en cuir, el frigorífic i els terrenys destinats a la depuradora; així se'n retarda la construcció fins a principis dels anys setanta, un cop aclarits els límits definitius i acabades les negociacions amb Autopistas i les diferents administracions. Fruit d'aquestes negociacions i del preu just acordat, es modernitza la fàbrica, no només en allò afectat per les expropiacions, sinó tot el conjunt. El cos de l'empresa queda, amb poques variacions, tal com és ara.

Un altre fet important durant aquella dècada era la creixent dificultat per abastar-se de pells de be, matèria primera bàsica per l'article estrella de l'empresa, la "molleta". La creixent pressió dels adobers de confecció de roba cap a aquesta pell molt desitjada per ells (podien pagar més que els fabricants de sabates), va acabar expulsant la Teneria d'aquell mercat i l'empresa s'especialitzà en vacum. El mercat de la cabra –llevat d'èpoques molt determinades de moda rabiosa– acabà desapareixent quan va extingir-se la cabana espanyola, típica de país subdesenvolupat i aplicada a països que en produïen amb polítiques molt proteccionistes. El 1967, a instàncies de l'Ajuntament, es va vendre una finca de 600 m² a Telefònica per a la construcció d'una central a Mollet. El 1968 es jubila Pallarés, tot i que continua vinculat a l'empresa com a conseller. La pujada del preu de les primeres matèries obliga a desprendre's de terrenys situats al centre de Mollet i a successives ampliacions de capital per capitalitzar l'empresa.

A finals dels seixanta, amb la devaluació de la pesseta, es dibuixa una situació de mercat molt perjudicial per a Teneria, ja que a l'augment desbocat del preu de les primeres matèries, s'uneix la inestabilitat monetària i una crisi del sector sabater, que suposà a l'empresa una càrrega financera important i que, en reproduir-se a finals dels setanta, acabà amb una suspensió de pagaments el 1983. Però tornem enrera.

Els anys setanta van ser els de la crisi, la devaluació del dòlar, la inflació interna, l'encariment de la matèria primera —un cuir català era tan car el 1977 com el 2003—, la pressió sindical. A partir de 1972 es trenca l'esquema de relacions laborals que hi havia a l'empresa des del final de la guerra civil i apareix un sindicalisme reivindicatiu, no tutelat i, en general, una crisi profunda a Espanya, fruit d'errors estratègics importants en fer front a la guerra del petroli, sumat a la mort del general Franco i el pas a la democràcia, amb la inseguretat que suposà els primers anys i que no acabà fins als Pactes de la Moncloa, el 1978. Tot plegat no afavoria les expectatives de l'empresa, a més de la manca d'aigua, fruit de la sequera dels anys 75, 76 i 77. Si afegim a això una gestió poc honesta, es desemboca en la crisi de 1978, com una crisi de confiança entre accionistes i direcció, que acabà amb una depuració i la creació d'un conseller delegat amb plenes poders. Per fer front a la situació, l'empresa va vendre actius no essencials. La situació econòmica era complicada, l'empresa tenia un greu endeutament i els Gancedo, una de les tres famílies que controlaven l'empresa des del 1945, van vendre la seva participació.

ELS ANYS VUITANTA

La crisi larvada dels anys anteriors esclata i, després de dues suspensions de pagament, l'empresa està al límit. El sector del calçat entra en una severa recessió. Teneria presenta, el 1980, expedients de regulació d'ocupació per alleujar els forts estocs, emet lletres de col·lusió i recorre a altres arts de l'enginyeria financera; tot en va. El 1983 emet una hipoteca multilateral a favor d'un grup de bancs per emparar les lletres de col·lusió i s'acull als beneficis de la suspensió de pagaments. Això, i una millora del mercat els anys 84 i 85, li donen un respir. El 1985 acorda amb els proveïdors, després d'una negociació amb els bancs, que un d'ells fa un préstec hipotecari de 700 milions, que es fa servir per liquidar els creditors, amb quitances importants.

Pel que fa a la situació comercial, fa un gir de 180 graus per entrar en el mercat de l'adob de pells per a la confecció de roba que, a la

fi, resulta un desastre pel desconeixement de la matèria primera i per la pròpia debilitat del mercat. L'enginyeria financera i aquests canvis estratègics foren una fugida endavant que, després de l'ampliació de capital de 260 milions el 1987, acabà en una nova suspensió de pagaments, el 1988. Tot això, enmig de fortes tensions entre els accionistes, que culminen amb la presa majoritària de les accions de la societat per part del grup Villalobos. La suspensió de pagaments dóna un respir que permet reordenar la situació financera i, amb l'entrada d'una empresa auditora externa i una nova gerència, s'elabora un pla de viabilitat que aborda una reducció de plantilla de 84 persones mitjançant un expedient pactat. Després de la venda dels darrers actius no necessaris, entre ells el local que ocupava Lefa en règim de lloguer, es planteja una operació acordió de reducció de capital, en la qual les accions es valoren a pesseta. Es fa una nova ampliació de capital que, per una banda, subscriuen 160 dels 223 treballadors que llavors hi havia a la plantilla, i amb la conversió de deute en accions a tots aquells creditors que ho demanaren. A la fi quedà conformada una societat on els treballadors posseïen el 66% del capital i la resta quedava en mans privades.

EL FUTUR

La dècada dels noranta i el que portem de mil·leni, l'empresa no ha variat d'estructura i no l'analitzem perquè és un passat massa recent. En canvi, sí que comentem les perspectives de futur, ja que impliquen importants canvis.

Al llarg de més d'un segle, Teneria Moderna ha format part, més o menys important, de la nostra ciutat. S'ha sabut adaptar a situacions difícils però avui hi ha elements que ho qüestionen: l'aigua. La pressió mediambiental fa difícil la convivència d'una fàbrica d'adobs a pocs quilòmetres de Barcelona, que exigeix que el Besòs desemboqui amb un cabal d'aigua gairebé potable. La depuradora de Teneria aboca dins de les normes exigides pel Consorci de la Conca del Besòs, excepte en el paràmetre dels clorurs, és a dir, de les sals. L'aigua que nosaltres aboquem al riu és salada, i ho continuarà sent per molt que fem, ja que la primera matèria que utilitzem es conserva en sal i, quan la processem, s'elimina amb aigua i el riu no té prou cabal per diluir-la, que és l'única solució. Aquest problema no només afecta a Teneria sinó a altres empreses i no hi ha altre remei que construir un salmoeroducte que porti directament aquesta aigua a la depuradora de Sant Adrià i, des d'allà al mar, ja que l'aigua del mar és salada. El cost de parti-

cipar en aquesta inversió, per nosaltres és prohibitiu⁽¹⁾ i al final hem optar per no adobar, és a dir, treballar la pell semiprocessada. Aleshores, el problema és que ens sobren dos terços de la fàbrica.

EMPRESA	PARTICIPACIÓ EN EL PRESSUPOST PER AL CONEIXEMENT DE LA PROPIETAT (Sense IVA)	
Empresa 1	9.649.809 PTA	0,71 %
Empresa 2	84.918.321 PTA	6,24 %
Teneria Moderna	364.762.789 PTA	26,80 %
Empresa 4	96.498.092 PTA	7,09%
Empresa 5	12.866.412 PTA	0,95 %
Empresa 6	16.083.015 PTA	1,18 %
Empresa 7	14.796.374 PTA	1,09 %
Empresa 8	102.931.298 PTA	7,56 %
Empresa 9	15.439.695 PTA	1,13 %
Empresa 10	642.320.616 PTA	47,26 %
Total	1.361.266.422 PTA	100 %

(1) *Repartiment proporcional en base al cabal*

Un altre element important és que Mollet també ha canviat i s'està convertint en una ciutat que necessita serveis per a la població seva i de les poblacions veïnes, que la futura planificació urbanística situa a la nostra àrea. Per tot això, i per l'experiència d'altres adoberies d'Europa que han passat per les mateixes situacions que nosaltres, ens aconsellen replantejar-nos la nostra ubicació. A prop hi ha ciutats com Vic o Igualada que, amb una realitat diferent, estan plantejant construir "illes adoberes", és a dir, polígons industrials d'adobadors amb totes les condicions que necessita aquest tipus d'indústria i que permet a aquestes ciutats reubicar les fàbriques d'adobs que avui hi ha dins els nuclis urbans.

Teneria Moderna ha de fer front al segle XXI en un d'aquests polígons per tenir possibilitats de subsistència a llarg termini. Aconseguir-ho és el nostre repte, i en definitiva, el repte de la ciutat.

Notes

- 1. Hi ha poca documentació escrita d'aquesta època i qui subscriu intenta fer pocs judicis de valor. La veritat és molt més complexa i apassionada. El que escric aquí és el que dedueixo del que coneixem de la veritat, tenint en compte que no s'ha fet servir altra documentació que la que hi ha a l'empresa.